

портфолио в международном образовании <http://www.international.edu.ru/consulting/resources/1866>

10. Ситуационный анализ или Анатомия Кейс-метода / Под ред. Ю. П. Сурмина. — Киев : Центр инноваций и развития, 2002. — 286 с.

INNOVATIVE TEACHING METHODS IN THE ACTIVATION OF HIGHER SCHOOL

Fomina I.L.

Abstract. *Modern higher education in Ukraine requires academic staff development and introduction of innovative teaching methods. Problems of innovative technologies and methods in modern higher education relevant, since the need for increased scientific and pedagogical workers, who would be able to provide an innovative approach to the implementation of these trends during the educational process. One of the main tasks of modern educational institutions, including pedagogical orientation - preparing competitive specialist possessing such qualities as mobility, commitment to professional and personal self-development, the desire for creative expression. New educational technologies are the subject of intense study teachers. Attention is drawn to technologies based on a combination of just two approaches: the personal and the activity. In their implementation are analyzed taking into account the activities of the student's personal needs and abilities. Teachers looking for ways and methods of forming the most rational of these activities. One of those was the technology of the school portfolio, which, in our opinion, makes full use student-centered and activity approach to learning. This is the replacement of the passive type of learning in which students play the role of the listener, to digest, and so repeats. N. , An active learning in which It should be noted that occupies a special place to the use of the method of preparation of the portfolio. Method of portfolio is popular and in demand innovative pedagogical technologies. Model portfolio varied sufficiently flexible and functional. They work at different stages of education and training institutions of various types. Thus, the portfolio is a method of authentic assessment of educational outcomes for products created by students in the educational, artistic, social and other activities. Thus, the portfolio consistent with the goals and objectives of the practice-oriented and student-centered learning.*

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ (НА БАЗІ ДОСВІДУ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН)

УДК 378.937

Радкіна В. Ф.

В статті розкриваються засоби організації науково-дослідницької діяльності студентів з урахуванням досвіду університетів європейських країн і на базі вироблених європейського мистецтва. Досліджується сутність поняття «художественный образ». Проаналізовані різні види завдань,

которые внедряются в процессе организации научно-исследовательской деятельности будущих учителей-филологов.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, художественный образ, будущий учитель-филолог.

THE ORGANIZATION OF FUTURE TEACHERS' RESEARCH ACTIVITY (BASED ON THE EXPERIENCE OF EUROPEAN UNIVERSITIES)

Radkina V.

The article describes the means of organizing of the students' research activities based on the experience of European universities and on the works of European art. The essence of the concept of «artistic image» is investigated. The different types of tasks that are being implemented in the organization of research activity of the future teachers-philologists are analyzed.

Keywords: *research activities, artistic image, future teacher-philologist.*

Сучасна школа потребує педагогів, що характеризуються високими моральними цінностями, виявляють креативність, здатні до інноватизації навчально-виховного процесу на засадах полілогу культур, врахування унікальної цінності дитини як представника певного етносу, її можливостей, творчого потенціалу, інтересів. В цьому аспекті неабиякої значущості набуває використання засобів дослідницької діяльності студентів, котра дозволяє забезпечити систематичне й інтегроване вивчення різних галузей мистецтва, розробку методів естетичного виховання учнів, формування у них критичного мислення, загальної культури, сучасного світогляду. Існує декілька підходів до висвітлення окресленої проблеми: теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів (В. Андрущенко, Є. Барбіна, І. Бех, І. Богданова, А. Богуш, С. Гончаренко, Н. Грама, В. Гришнова, І. Зязюн, Н. Кічук, В. Кремень, З. Куралинд, С. Литвиненко, Г. Нагорна, Н. Ничкало, О. Сухомлинська), методи організації науково-дослідної діяльності педагогів (Г. Кловак, М. Князян, В. Кулешова), шляхи та засоби використання художніх творів у навчанні іноземних мов (Т. Весна, М. Ераут, Б. Кракер, О. Кудінова, К. Марсело, А. Млинчик, Б. Морлес, В. Радкіна, В. Шевчук, Ф. Хейфорс).

Поряд з цим, такий аспект, як використання досвіду європейських країн з підвищення ефективності оволодіння студентами знаннями про твори мистецтва Західної Європи засобами науково-дослідної діяльності залишається поза увагою вчених. Ця проблема набуває пріоритетного значення саме в ракурсі професійної підготовки майбутніх учителів філологічних спеціальностей, оскільки вчитель-словесник на уроках мови й літератури має широкі можливості для використання літературних творів з метою багатогранного виховання особистості учня. Окреслене вище й зумовило завдання статті – розкрити прийоми організації науково-дослідної діяльності майбутніх учителів-філологів задля їх ознайомлення з культурною спадщиною різних країн Європи.

Насамперед, слід зазначити, що в багатьох працях приділяється увага формуванню духовної культури педагогів, їхніх духовних потреб (Р. Біскерра, Альсіна, Є. Коцоба, В. Кудрявцева, Ж. Кюк), ролі естетичної підготовки у професійній педагогічній діяльності (О. Баранов, В. Кастелотті, О. Кириченко, Г. Кутузова, Б. Морлес), естетичної культури майбутніх учителів (М. де Мігель, Г. Падалка, О. Рябініна), художньо-естетичної діяльності як такої, що визначає

їхню професійну спрямованість (Ж. Беакко, Є. Шевцов, О. Щолокова). Успішно використовувати естетичні цінності у формуванні духовного світу підстаючого покоління, вчитель може лише в тому випадку, якщо сам ясно уявляє собі естетичні можливості навчальних предметів гуманітарного циклу. Так, О. Щолокова виокремлює три рівні реалізації мистецтва на уроках в школі: перший – встановлення міжпредметних зв'язків дисциплін художньо-естетичного циклу (здійснюється на бінарних уроках); другий – кореляція (поєднує класну та позакласну роботу за принципом доміантного вивчення одного з видів мистецтва); третій – інтеграція (об'єднання декількох видів мистецтв у комплексі в одній навчальній дисципліні на основі загальних ідей, стилів, творчих методів тощо).

Як вітчизняними [1; 2], так і зарубіжними [3] науковцями зазначається, що одним із найбільш ефективних засобів формування художньої культури студентів у університетах є активне використання духовного потенціалу творів мистецтва в навчальному процесі з реалізацією можливостей науково-дослідної діяльності майбутніх фахівців. Підкреслимо, що організація цієї діяльності в аспекті інтеграції мистецтв за спільністю ідей, напрямків, художніх шкіл розвиває у студентів, у першу чергу, наукове пізнання, що є важливим для становлення фахівця-філолога.

Спираючись на психолого-педагогічні дослідження [1-3], зауважимо, що найбільш ефективним методом пізнання мистецтва, який пояснюється природним характером людського мислення, є вивчення художнього твору, насамперед, через розуміння художнього образу. Такий підхід пояснюється тим, що в структурі художньої свідомості відношення повсякденних і теоретичних рівнів носить безпосередньо-опосередкований характер, а ця її особливість найбільш повно виявляється в природі художнього образу, що, володіючи всіма основними властивостями художньої свідомості, є його одиницею, яка моделює сукупність цих властивостей як складне ціле.

Варто зауважити, що теорія художнього образу достатньо глибоко вивчена у мистецтвознавстві, літературознавстві (М. Бахтін, Г. Гачев, В. Скатерщиков, Р. Цивін). Акумуляючи існуючі точки зору, можна визначити художній образ як форму суб'єктивного відображення об'єктивного світу в мистецтві, що виникла під впливом естетичних цінностей автора завдяки його творчій фантазії. Будучи безпосередньо пов'язаним відношеннями між особистістю і суспільством, він уявляє собою єдність об'єктивного (від дійсності) та суб'єктивного (від особистісного утримання художника: характеру, темпераменту, переконань, цілей та інше). Така особливість художнього образу обґрунтовує його функції: пізнавальну, комунікативну, естетичну, виховну (безумовно, якщо до літературного художнього образу додати наочність твору живопису й емоційність музичного твору, то рівень естетичного сприйняття і глибина естетичних переживань посиляться).

У рамках проблеми, яка аналізується, значний інтерес становить такий зв'язок: автор – художній образ – читач. Вітчизняні та зарубіжні науковці зазначають, що ступінь життєвості художнього образу залежить не лише від таланту письменника і від спроможності читача, а й від спроможності вчителя-філолога передати його сутність та красу. Це пояснюється тим, що вчитель-словесник не тільки сприймає художній образ, створений автором, завдяки якому розвивається його естетична свідомість, але й інтерпретує його в доступній формі

своїм учням, а значить, розширює їхнє духовне бачення світу. Таким чином, простежується інший ланцюжок: автор – художній образ – учитель – художній образ – учень, де саме учитель є провідником авторських ідей.

У цьому аспекті слід зазначити також, що інтеграція різноманітних видів мистецтв на уроках мови й літератури за принципом спільності художнього образу повнішою мірою дозволяє реалізувати головне завдання естетичного виховання, а також розвинути естетичну свідомість учнів і студентів, розкрити їхні природні особливості, за допомогою яких розвиваються творчі здібності особистості. Синтез художнього образу в різноманітних видах мистецтва не тільки не роздібне, не збіднює авторську ідею, а навпаки, робить її більш яскравою, динамічною, повною, емоційно насиченою.

Оскільки естетико-педагогічна цінність художнього образу зумовлена деякими перевагами, що виявляються в процесі формування художньо-естетичної, духовно-моральної підготовки майбутнього вчителя, організація науково-дослідної діяльності має враховувати ці особливості. Саме тому й вимогами до науково-дослідної діяльності виступають такі, як-от: активізація прагнення до духовного самовдосконалення; забезпечення інтегрованого характеру розвитку науково-теоретичного і художнього знання на основі чуттєвого розуміння мистецтва; формування вмінь оцінювати художній твір у синтезі з іншими творами мистецтва; розвиток естетичної мовної компетенції як необхідного педагогічного вміння забезпечувати засвоєння учнями предметів художнього циклу; підтримка мотивів творчої самореалізації вчителя-філолога в професійній діяльності.

Наприклад, студентам на заняттях з «Педагогіки», «Основ педагогічної майстерності», «Методики навчання іноземної мови» є доцільним запропонувати розробити (відповідно до положень Е. Печерської, І. Савчук) інтегративні уроки, що базуються на історико-стильовому принципі, який представляє собою органічне поєднання історичного та стильового принципів, нерозривно пов'язаних між собою. Окрім цього, студенти мають проаналізувати наукові позиції дослідників щодо поняття «стиль в мистецтві» та дотичних до нього термінів «спільність образної системи», «засоби художньої виразності», «образні прийоми» тощо.

Наголосимо, що значним потенціалом у підвищенні ефективності науково-дослідної діяльності студентів володіє навчальний курс «Основна мова», оскільки він містить такий аспект, як «Домашнє читання», та дозволяє впроваджувати систему дослідницьких завдань, що передбачають аналіз художнього образу в різних видах мистецтва: літературі, живопису, музиці, скульптурі. Наведемо приклади дослідницьких завдань, котрі були запропоновані нами на факультеті іноземних мов у Ізмаїльському державному гуманітарному університеті в процесі вивчення французької мови. В центрі уваги викладача, що пропонує цю систему завдань – вивчення образу Кармен в новелі П. Меріме «Кармен», опері Ж. Бізе та картині М. Врубеля.

En s'appuyant sur la nouvelle, faites le portrait du voyageur et de don Jose. Decrivez l'origine de don Jose. Expliquez la phrase suivante: "Si je prends le don, c'est que j'en ai le droit...". Comment est organisée le portrait de Carmen ? Sur quels aspects du personnage s'attarde l'auteur ? Comment est Carmen dans les yeux du voyageur ? Reproduisez la conversation entre Carmen et don Jose. Decouvrez la maîtrise de l'auteur

dans la description de l'état intérieur de tous les deux. Commentez la phrase suivante du point de vue moral: «Bah ! le paradis... les gens d'ici disent qu'il n'est pas fait pour nous»? Dans quelles phrases s'expriment le mieux le caractère extravagant de Carmen ? Argumentez votre pensée. Quel fragment est le plus émotionnel, selon vous ? Argumentez votre opinion. Quelle est l'attitude des femmes et des hommes à l'égard de Carmen? Comment est la beauté féminine aux yeux des hommes?

On vous propose d'écouter l'air de don Jose La fleur que tu m'avais jetée , ainsi que le chœur final et le duo de don Jose et de Carmen. Comparez l'humeur des deux Jose de Mérimée et de Bizet. Comment le compositeur montre-t-il le caractère de son personnage ? Caractérissez Carmen de Bizet. Qu'est-ce qui vous permet de la voir ainsi ? Étudiez les moyens d'expression artistique qui la font extravagante. Comparez la tonalité de la voix de Carmen avec une gitane et don Jose. Comment la musique exprime-t-elle les sentiments de l'héroïne ? À l'aide de quoi la musique montre-t-elle la différence dans l'univers des personnages ? Comparez les procédés stylistiques littéraires et les moyens d'expression artistique. Argumentez le rôle de la polyphonie dans le duo. Comment vous représentez-vous la scène sur la place devant le cirque de Séville? Caractérissez la conduite de Don Jose et de Carmen. Étudiez le rôle des figurants dans l'opéra. Pourquoi Bizet les fait-t-il entrer? Pourquoi la querelle fatale des personnages se passe-t-elle à la présence du chœur? Pourquoi G. Bizet a-t-il changé le lieu de la dernière querelle des personnages? Comparez cette scène avec celle-ci de P. Mérimée. Qu'est-ce qui les unit et/ou les fait différents ?

On vous propose d'étudier le tableau de M. Vroubel «L'Espagne». Étudiez la composition du tableau. Faites attention à la position des figures. Comment est le jeu du clair-obscur? Décrivez le jour, représenté sur l'image. Quels détails servent à reproduire l'atmosphère espagnole? Comment le système des couleurs découvre-t-il le caractère national? Comment la portion de l'espace montre-t-elle les relations entre les personnages? Pouvez-vous comparer les personnages de Vroubel avec ceux de Mérimée, ou Bizet?

Comment Gautier décrit-il Carmen? Étudiez les procédés stylistiques, qui transmettent l'idée de l'auteur. Quelle est la valeur stylistique des noms propres utilisés dans le poème ? Utilisez-les en caractérisant le personnage principal. Commentez la tonalité de la poésie. Quelles strophes expriment l'attitude du poète. Faites la traduction littéraire d'une strophe (ou de toute la poésie) selon votre goût. Tachez de transmettre les sentiments de l'auteur. Comparez les personnages du poème de Gautier et de la nouvelle de Mérimée. Qu'est-ce qui les rapproche et les différencie ?

Отже, науково-дослідна діяльність володіє значним потенціалом у формуванні художньо-естетичного смаку студентів, їх підготовці до розробки інноваційних засобів навчання мови й літератури з використанням різних творів мистецтва, розвитку у майбутніх учителів-філологів аналітичного мислення, розширення їхньої ерудиції.

Перспективи дослідження полягають у розкритті досвіду європейських країн щодо використання творів мистецтва задля формування лінгвістичної та комунікативної компетентностей особистості майбутнього фахівця.

Література

І. Князян М. О., Весна Т. В., Млинчик А. В. Домашнє читання (на матеріалі творів Андре Моруа, Гі де Мопассана, Проспера Меріме, Ерве Базена):

Навчальний посібник для студентів II курсу відділення французької філології / М. О. Князян, Т. В. Весна, А. В. Млинчик. — Одеса: «Персей», 2014. — 144 с.

2. Радкіна В. Ф. Формування художньо-естетичного смаку як професійної якості майбутнього вчителя: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Радкіна Валентина Федорівна. — Ізмаїл: 2004. — 196 с.

3. Dictionnaire de didactique du francais langue etrangere et seconde / Sous la direction de Jean-Pierre Cuq. — Paris: Cle international, 2003. — 304 p.

THE ORGANIZATION OF FUTURE TEACHERS' RESEARCH ACTIVITY (BASED ON THE EXPERIENCE OF EUROPEAN UNIVERSITIES)

Radkina V.

The modern school requires teachers that high moral values, creativity contribute to the development of child, its capabilities, interests. There are many approaches to investigate this problem: the principles of training of future teachers (V. Andruschenko, I. Bogdanova, A. Bogush, S. Goncharenko, N. Grama, N. Kichuk, V. Kremen, S. Litvinenko, N. Nychkalo), methods of teachers' research activity (G. Klovak, M. Knyazyan, V. Kuleshova).

The effective method of knowledge of art is the study through understanding of artistic image.

The requirements for organization of research activities are integrated nature of scientific-theoretical and artistic knowledge, development of the motivation of self-actualization in the profession.

Some examples of research tasks that have been proposed in the study of French are represented in the article. The teacher offers a system of tasks: studying of the image of Carmen (P. Merimee, J. Bizet "Carmen", M. Vrubel "Spain").

The research activity is a mean of students' preparation for the development of pupils' analytical thinking, erudition, culture.

Keywords: *research activities, artistic image, future teacher-philologist.*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

УДК 378.937

Суцєнко Л. О.

В статтє рассматриваются теоретические подходы к организации научно-исследовательской деятельности будущих учителей. Представлен анализ основных теорий прогрессивизма, компетентностного, деятельностного подходов. Раскрыты фундаментальные категории, которые определяют развитие средств организации научно-исследовательской деятельности студентов.

Ключевые слова: *научно-исследовательская деятельность, деятельностный подход, компетентностный подход, личностно ориентированный подход.*

THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF FUTURE TEACHERS' RESEARCH ACTIVITY IN WESTERN EUROPE